

si qua data porta, etiam num fluit. Nemo nescit lateres e terra, et aqua conflari. Ii in fornacibus ut durentur, excoquuntur. Eorum qui igni proxima sunt, non solum aquam quæ eis inest, ut reliqui omnes in fumum agunt, sed etiam solvuntur, et liquefiunt, et fluunt. Quæ res quotidiano constat experimento. Cinis, Aristotele docente, terra est, is cinis vitrariis fornacibus iniectus, prius fluor fit, deinde vitrum. Quæ res testimonio sunt, terram omnes vehementi igne, in fluorem posse verti. Terra ergo omnis, si non fluor est, fluxilis tamen est, quia e fluore primævo est constituta, et in fluorem funditur. Et si actu semper fluor non est, semper tamen potentia fluor est. Num cum lateribus illis, si arena si pulvis adsit, etiam fivit. Hæc experimenta ostendunt evidentissime terræ essentiam ex fluore esse, ab initio constitutam, et fluorem, eam esse compactum; et in fluorem solvi posse, neque umquam vel intus, vel extra seiungitur a fluore. Semper enim pars eius quæque vel aquæ, vel æri, vel flori alicui in ea genito, est coniuncta. Idque a Conditore suo, sapientissime est factum. Nimirum, ut aqua quæ fluor semper esset, semper etiam flueret, neque a suo munere unquam desisteret, numquam tamen diflueret e se ipsa. Et ideo cum suis non posset, alienis cœrceretur terminis: et terra quia fex erat prius dispersa, ne iterum dispergeretur, et in nihilum fere rediret, glutine opus habuit, quo in se contineretur, et consisteret. Tum etiam quia sex erat crassa, et ineis et nihili ut aliquid posset ex se proferre, fluoribus suis, et intus immisceri, et extra operiri, opus habuit. Ut mutuo videlicet complexu, munia sua omnia, a Conditore sibi iniuncta, obire posset, sunt autem eius munia, quæ ab eius essentia, ac viribus eius provenire possunt. Ut nimirum ea omnia, et agere, et pati possit, quæ tali competunt essentiæ. Fex enim cum sit, densa est, et crassa. Ut vero talis lumini non est pervia, luminis tamen capax, et hac ratione multicolor, atque etiam obscura, et umbrosa, et densitatis merito, et crassirei dura, et alieno loco gravis, et gravitatis ratione tum difficile mobilis, tum stabilis, et duritiei causa, resistens, et non facile suscipiens, et suscepta retinens, et servans. Hæ ergo omnes, et vires, et qualitates, et opera terram consequuntur, quatenus imperfectissimorum corporum, elementorum scilicet fex est, et fecium postrema. Patitur autem a cœlo maxime, ab astris videlicet, a planetis, a Sole, a Luna; patitur et ab ære, et ab aqua. Ab illis quidem tria maxime, duo indubia lumen, et calorem: tertium autem minus notum, influxus nimirum quosdam occultos, coelestium ætherearumque impressionum. Cum enim ipsa per se iners sit, et in efficax, cernantur autem in ea, opera quædam, quæ a rerum seminibus proximis, oriri non videantur posse, necesse est, aliunde in eam qualitates illas miras influï, et infundi. De quibus, quando de iis quæ in terra fiunt, perquiremus, aptior erit disserendi locus. Sed modo inter terræ qualitates, non ne est, et siccitas, et frigiditas adnumeranda? Siccitas quidem, si duritiam dicit, terra, et sicca erit, et non sicca, dum enim pressioni resistit dura est, et sicca, dum aut pressioni etiam cedit, nec dura est, nec sicca. At siccitas non videtur duritiam tantum significare, quia et glacies, et grando, duræ sunt, sed non sunt siccæ. Siccitas ergo, si nihil aliud sibi velit, quam omni carere humore, terræ, siccitas non videtur convenire. Nam et ipsa ex fluore est, et fluor est, et fluor fit. Neque terra ulla sui parte, humore caret. Nam et quæ maxime videtur a calore exsiccata, cinis, pulvis, arena, ad alium ignem funditur, et fluit, igitur humor ei non deest. Et quæ glutinosa est, nullam secum habet siccitatem. Gluten enim omne ab humore est. Eadem autem hac glutinis ratione, terra sui natura, necessario est calida. Omne enim gluten ab humore, humor autem omnis, et a calore est, et calidus est. Nam si a primævo illo fluore sit humor, iam calori iunctus omnis humor natura sua fuerit necessario. Neque humor sine fluore; neque fluor sine calore essentiam suam habebit. Sin vero humoris qui gluten terræ facit, ab ære fuerit vel ab aqua, cum ær Peripati confessu calidus sit: aqua, nostra demonstratione calida sit probata, nullus humor frigidus erit: nullumque gluten erit frigore. Cumque terra glutinosa sui natura sit, id a calore habebit, non a frigore ullo. Atque ita terra nequaquam frigida erit dicenda. Et quamvis, Ocellus, Hippocrates, Aristoteles, Peripatus universus, Galenique omnis secta, terræ tribuerit frigiditatem, secundus, et tertius in sententia non perstiterunt. Hippocrates namque, terram calidam esse hisce verbis scripsit.